

Zróżnicowanie i zmienność kościanego ekwipunku łowieckiego w późnym Plejstocenie i wczesnym Holocenie na ziemiach Polskich. Studium morfologiczne, technologiczne i funkcjonalne

W okresie późnego plejstocenu i wczesnego holocenu, polowanie należało do jednych z podstawowych strategii przetrwania. Paleolityczni i mezolityczni łowcy opracowali wiele rodzajów narzędzi i metod eksploatacji otaczającego ich środowiska i właśnie ta aktywność stanowiła bardzo istotną część ich życia. Niestety typowe środowiska zalegania, nie umożliwiają na zachowanie się do naszych czasów kompletnych włóczni czy też strzał. Do wyjątków należą za to grotty wykonane z krzemienia, a co istotne również i te wykonane z surowców kostnych. Ziemia polskie dostarczyły wielu przesłanek archeologicznych wspierających założenie, że artefakty wykonane z kości czy też poroża w postaci elementów broni miotanej stanowią jedyny w swoim rodzaju dowód kulturowego, praktycznego i technologicznego rozwoju pradziejowych społeczności.

Celem prezentowanego projektu jest analiza metod produkcji i użytkowania późno plejstoceniowego i wczesno holoceniowego ekwipunku łowieckiego zachowanego w postaci elementów broni miotanej. Prezentowana grupa artefaktów jest reprezentowana przez różnego rodzaju ostrza, harpuny, haczyki i złącza, które są dobrze znane z pradziejowych stanowisk przynajmniej od górnego paleolitu. Wytwory tego typu są bardzo interesujące dla naukowców ze względu na swoją istotną i dynamiczną rolę w prehistorycznej kulturze materialnej. Ich morfologia i cechy technologiczne stanowią użyteczne narzędzie dla rekonstrukcji ewolucji, chronologii i definicji późno plejstoceniowych i wczesno holoceniowych kultur. Ważna rola elementów broni łowieckiej w badaniach archeologicznych wynika również z ich powiązań z działaniami, które miały miejsce w pradziejach, takich jak polowania lub konflikty, są one bardzo często jedyną pozostałością pozwalającą nam lepiej zrozumieć te ważne pola działalności naszych przodków.

Głównym celem proponowanego projektu jest zbadanie technologii obróbki, jej zmienności, różnorodności oraz zasad użytkowania pradziejowych elementów broni miotanej odkrytych na terenie Polski. Ogólny plan badań zakłada analizę traseologiczną kościanych elementów broni miotanej pochodzących ze stanowisk datowanych na późny plejstocen i wczesny holocen. Obejmuje ona zabytki archiwalne z dobrze przebadanych stanowisk o ugruntowanej chronologii jak i znaleziska „luźne”. Drogą do wyjaśnienia i uzupełniania zagadnień poruszanych w prowadzonych badaniach będzie próba określenia chronologii wybranych „luźnych” znalezisk z późnego paleolitu i mezolitu. Dodatkowo, wybrane artefakty zostaną poddane analizom przy użyciu mikrotomografii rentgenowskiej (micro CT) która umożliwi określenie surowca z jakiego zostały one wykonane.

Prezentowany projekt jest ważny z wielu powodów. Przede wszystkim badania nad zagadnieniami technologicznymi i funkcjonalnymi związanymi z bronią miotaną wymagają ciągłej weryfikacji i rozbudowy aparatury badawczej. Dlatego w przedstawionym projekcie szczegółowe analizy traseologiczne będą odgrywać nadrzędną rolę podczas badań nad wytworami, półproduktami i odpadami z ich produkcji. Badania skoncentrują się na próbie odtworzenia łańcucha technologicznego (wybór surowców i zabiegów technologicznych - podział, kształtowanie, wykończenie), zdobieniach (zastosowane techniki, rodzaje wzorów, fazy ornamentów) oraz tzw. łańcuchu konsumpcyjnym (ślady związane z użytkowaniem, re-użycowaniem, naprawianiem i wyrzuceniem).

Podsumowując, badania prowadzone w ramach projektu umożliwią pogłębienie wiedzy związanej z różnorodnością i charakterem broni myśliwskiej późnego plejstocenu i wczesnego holocenu oraz metod łowieckich w Polsce. Będą stanowić istotny element badań porównawczych z udziałem innych europejskich kompleksów i regionów.